

PASSAGES

AZ ORIENT PROJEKT MAGYAR-ÁZSIAI
KAPCSOLATTÖRTÉNETI PLATFORM ÉVKÖNYVE

orient-projekt.hu

OP

1. ÉVFOLYAM | 2023

Egyiptom • India • Japán • Kína • Koreai-félsziget • Mongólia

PASSAGES

Az Orient Projekt

Magyar-Ázsiai

Kapcsolattörténeti Platform

Évkönyve

PASSAGES

Az Orient Projekt
Magyar-Ázsiai Kapcsolattörténeti Platform Évkönyve

1. évfolyam

Budapest

2023

orient-projekt.hu

PASSAGES

Az Orient Projekt Magyar-Ázsiai Kapcsolattörténeti Platform Évkönyve
1. évfolyam | 2023

A *Passages* az Orient Projekt Magyar-Ázsiai Kapcsolattörténeti Platform (OP) évkönyve. Kiadványunk elektronikus folyóirat formájában, *Open Access* rendszerben évente egyszer jelenik meg honlapunkon. Ennek megfelelően díjmentesen hozzáférhető, és a szerzők számára is díjmentes publikációs lehetőséget nyújt. A kéziratok benyújtásához segédlet szintén honlapunkon található.

Főszerkesztő, szerkesztésért felelős személy: NAGY ELEK

Szerkesztők: CSOMA MÓZES, GYARMATI JÁNOS, ISPÁN ÁGOTA LÍDIA, KIRÁLY ATTILA, SIPTÁR DÁNIEL, SZÁNTÓ IVÁN, SZILÁGYI ZSOLT

A lapszám szakmai szerkesztője: KIRÁLY ATTILA

A lapszám olvasószerkesztője: ISPÁN ÁGOTA LÍDIA

Grafikai terv: KIRÁLY ATTILA

Tördelés: MAHMOUDI-KOMOR JUDIT

Kiadó: Orient Projekt Magyar-Ázsiai Kapcsolattörténeti Platform
Eurázsia Központ

Az Orient Projekt fő támogatója a Pallas Athéné Domus Meriti Alapítvány

Felelős kiadó: NAGY ELEK

A kiadó székhelye: 2600 Vác, Donga u. 2.

Honlap: <https://orient-projekt.hu>

Kapcsolat: info@orient-projekt.hu

ISSN 2939-8592 (Online)

ISSN 2939-8584 (Nyomtatott)

DOI: <https://doi.org/10.59608/pas2023a000.00>

A kiadvány Spectral és Ambient betűtípussal, 210 × 297 mm méretben készült. A borítón: Elked Antal kocsijával (1899, Sanghaj. Opel Darracq, 1899-es modell). Fotó: Kiss Sándor gyűjteményéből.

©i\$= Ez a Mű a [Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd! 4.0 Nemzetközi Licenc](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) feltételeinek megfelelően felhasználható.

PASSAGES 1. ÉVFOLYAM (2023)

NAGY ELEK: <i>Főszerkesztői előszó és köszönetnyilvánítások</i>	9
Egyiptom	
KIRÁLY ATTILA: <i>Egyiptom és Magyarország</i>	13
KIRÁLY ATTILA: <i>A magyarországi egyiptológia oktatás történetének vázlata</i>	47
KIRÁLY ATTILA, REZSABEK NÁNDOR: <i>Mahler Ede (1857–1945)</i>	69
India	
LÁZÁR IMRE: <i>A magyar–indiai kulturális kapcsolatok évszázadai</i>	76
BALDAVÁRI ESZTER: <i>Medgyaszay István (1877–1959)</i>	131
KELÉNYI BÉLA: <i>Schwaiger Imre (1868–1940)</i>	139
LÁZÁR IMRE: <i>Sóbhá (Fori) Néhrú (1910–2001)</i>	145
LÁZÁR IMRE: <i>Tömöry Edith (1910–2001)</i>	155
Japán	
KISS SÁNDOR: <i>Elked Antal (1873–1942)</i>	166
KISS SÁNDOR: <i>Komor, George (1888–1976)</i>	177
KISS SÁNDOR: <i>Komor Izidor (1860–1942?)</i>	183
KISS SÁNDOR: <i>Komor Szigfrid (1863–1935)</i>	189
KISS SÁNDOR: <i>Kuhn Arthur (1850–1943)</i>	195
KISS SÁNDOR: <i>Kuhn Moritz Montague (1831–1901)</i>	201
KISS SÁNDOR: <i>Metzger Nándor</i>	205
SZILAS LÁSZLÓ SJ RENDTÖRTÉNÉSZ NYOMÁN JTMR LEVÉLTÁR: <i>Nemeshegyi Péter SJ. (1923–2020)</i>	229
GULYÁS ZOLTÁN: <i>Szentgáli Antal (1868–1945)</i>	239
SZÉKÁCS ANNA: <i>Székácsné Vida Mária (1916–2000)</i>	251
Kína	
SALÁT GERGELY: <i>Kína és Magyarország</i>	267
SZILAS LÁSZLÓ SJ RENDTÖRTÉNÉSZ NYOMÁN JTMR LEVÉLTÁR: <i>Ladányi László SJ. (1890–1965)</i>	299
SZILAS LÁSZLÓ SJ RENDTÖRTÉNÉSZ NYOMÁN JTMR LEVÉLTÁR: <i>Szarvas Miklós SJ. (1890–1965)</i>	305

PASSAGES 1. ÉVFOLYAM (2023)

Koreai-félsziget

- CSOMA MÓZES: *A Koreai-félsziget és Magyarország* 315
OSVÁTH GÁBOR: *Diák voltam Észak-Koreában. 1970–72* 337
CSOMA MÓZES: *Gróf Vay Péter élete és utazásai Koreában* 355

Mongólia

- SZILÁGYI ZSOLT: *Mongólia és Magyarország* 367
KEMPF BÉLA: *A Szegedi Egyetem Könyvtárának Ligeti-hagyatéka*..... 407
SZILÁGYI ZSOLT: *Kara György (1935–2022)* 417
SZILÁGYI ZSOLT – ROTTÁR MÁTÉ: *Ligeti Lajos (1902–1987)* 425

Művészek

- KELÉNYI BÉLA: *Boromisza Tibor (1880–1960)* 439
KELÉNYI BÉLA: *Csapek Károly (1904–1976)* 445

Életút

Schwaiger Imre György

?1868–1940

KELÉNYI BÉLA*

* tibetológus. E-mail: info@orient-projekt.hu

Hivatkozás: Kelényi, B., (2023). Schwaiger Imre György (?1868–1940). *Passages* 1:1–15.
<https://doi.org/10.59608/pas2023a006.00>

Schwaiger Imre György (Szeged, 1868? – Delhi, 1940. június 24.) műkereskedő, műgyűjtő szegedi kereskedőcsaládban született, édesapja Schwaiger (Schweiger) Károly, Kecskemétről származó kereskedő, édesanyja Fabritzky Janka volt. A szegedi kereskedelmi iskola befejezése után, 1887 körül utazott Angliába, és Londonban a Credit Lyonnais bank tisztviselője lett. Feltehetően itt ismerkedett meg a Magyarországról Indiába kivándorolt, főként drágakövekkel és indiai iparművészeti tárgyakkal kereskedő Telléry Jánossal, aki munkát ajánlott számára. Schwaiger 1895-ben telepedett le Indiában, ahol az S. J. Telléry & Co. cég üzletvezetője lett, először Bombayben, majd 1897-től Simlában és Kalkuttában is.

Telléry csődbe jutása után az elsősorban drágakövekkel kereskedő dzsaina Backliwal családdal társult, majd 1910 körül megalapította Delhiben műkereskedését, amely az 1920-as évek elején Londonban is híressé vált. „Múzeumában” – ahogy Delhiben levő villáját a kortársak nevezték – megfordultak a korszak hírességei, a brit-indiai arisztokrácia előkelőségei, sőt 1911-es indiai császárrá koronázása alkalmával maga V. György angol király is. Az I. világháború után Schwaiger felvette az angol állampolgárságot.

1914-től fogva egészen 1939-ig, az üzleti élettől való visszavonulásáig majdnem minden évben adományozott műtárgyakat szülőhazájának. Szinte rögtön megalakulásától kezdve rendszeresen támogatta a Hopp Ferenc

Kollázs képei:

Balra: Schwaiger Imre portréja. Magántulajdon.

Középen: ld. a 2. képnél

Jobbra: Schwaiger „múzeuma”, azaz villájának belseje Delhiben. A kép baloldalán, az oszlop mögött álló alak maga Schwaiger. Fortunato Mattania rajza 1911–12 körül. Magántulajdon.

Keletázsiai Művészeti Múzeumot, a folyamatosan ajándékozott gandhári és mathurái tárgyakkal Schwaiger a múzeum indiai gyűjteményének legértékesebb részét alapította meg, de a tibeti és a nepáli gyűjtemény kialakulása is neki köszönhető. A múzeum első igazgatója, Felvinczi Takács Zoltán nem véletlenül nevezte Schwaigert a Hopp Múzeum második megalapítójának, aki érdemei elismeréséül 1931 körül megkapta a Magyar Érdemrend II. osztályát.

Indiai működése alatt folyamatosan adott el, illetve ajándékozott műtárgyakat különböző intézményeknek, elsősorban a londoni Victoria & Albert Museumnak (kezdetben tibeti és nepáli szobrokat és ékszereket, majd többek között egy nagyobb gandhári szoborgyűjteményt is), de a British Library keleti szekciójában is megtalálhatók a tőle vásárolt keleti kéziratok és miniatúrák. Ezenkívül több nagy nyugati és indiai múzeum gyűjteményében található a műkereskedéséből származó tárgyak. Az elsők között érdeklődött a tibeti és nepáli művészet iránt, a magyar tudomány Schwaigert egyenesen a nepáli művészet korai felfedezőjeként tartja számon.

Schwaiger még 1896-ban, egy évvel Indiában való letelepedése után megnősült, egy angol kereskedő leányát vette el, s négy gyermeke Indiában született. Halála után az üzletet a negyedik gyermek, Ilona (1905–1957) vezette tovább Delhiben, ám India függetlenségének kikiáltása után felszámolta. Külföldön indított el vállalkozásokat, majd 1954-ben visszatért Indiába, ahol a Backliwal családdal együtt megpróbált egy újabb műkereskedést kialakítani.

Nyilatkozatok

Adatelérhetőségi nyilatkozat. A szerző megerősíti, hogy a mű eredményeit alátámasztó kutatási adatokat a tanulmány tartalmazza.

Összeférhetetlenségi nyilatkozat. A szerző nyilatkozik, hogy összeférhetetlenség nem áll fenn.

Szerzői jogi nyilatkozat. Ez a mű a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd! 4.0 nemzetközi licenz feltételeinek megfelelően felhasználható. (© ⓘ ⓘ ⓘ CC BY-NC-ND 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Felhasznált szakirodalom

Kelényi, B., (1998). Schwaiger Imre a Connaisseur. Egy családtörténet fejezete a Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum történetéből. *Művészettörténeti Értesítő* 48(1–2), 53–65.

Péter, L., (1983). Szegedi műgyűjtő Indiában. In: Péter, L. *Szegedi örökség*. Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó, 236–240.

Alapvető szakirodalom a Schwaiger Imre által adományozott műtárgyakról

Baktay, E., (1951). Recent Acquisitions of the Museum of Eastern Asiatic Arts in Budapest. *Acta Orientalia Hungarica* 1(1), 192–212.

Baktay, E., (1953). Indian Stone Sculpture in the Budapest Museum of Eastern Asiatic Arts. *Acta Orientalia Hungarica* 3(1–2), 135–165.

Baktay, E., (1954). Mogul és rádzspud festmények a Keletázsiai Művészeti Múzeumban. *Az Iparművészeti Múzeum évkönyvei* 1, 42–59.

- Baktay, E., (1954). Nepáli fémplasztika a Keletázsiai Művészeti Múzeumban. *Az Iparművészeti Múzeum évkönyvei* 2, 291–304.
- Horváth, V., (1967). Maurya Mother Goddess Figurines. *Az Iparművészeti Múzeum évkönyvei* 10, 157–165.
- Horváth, V., (1968). Textilek az indiai gyűjteményben. *Az Iparművészeti Múzeum évkönyvei* 11, 169–180.
- Horváth, V., (1972). Ganharra Stone Carvings in the Ferenc Hopp Museum of Eastern Asiatic Arts. *Acta Orientalia Hungarica* 26(2–3), 315–326.
- Ferenczy, L., (1987). Buddhist Works of Art in the Ferenc Hopp Museum of Eastern Asiatic Arts. Budapest. *Orientalia* 18(3), 30–41.
- Kelényi, B., (1996). Egy 14. századi stílusú, tibeti thangka ikonográfiai és stiláris problémái. *Keletkutatás, tavasz*, 111–121.
- Kelényi, B., (1997–1998). On the Iconographic and Stylistic Problems of a Fourteenth-Century Type Thangka. In: Steinkeller, E., szerk., *PIATS 7: Proceedings of the 7th Seminar of the International Association for Tibetan Studies*, Graz 1995. Vol. 1. Bécs: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 487–494.
- Kelényi, B., (1998). Buddhist or Hindu? A Rare Nepalese Figure in the Ferenc Hopp Museum of Eastern Asiatic Arts, Budapest. *Berliner Indologische Studien* 11–12, 297–306.
- Kelényi, B., (2006). Two Trunks from London: Hungarian aspects of the ‘discovery’ of Nepalese art. *Ars Decorativa* 24, 123–145.
- Kovács, Gy., Tóth, E., (1963). Pancamaharaksasutrani „The Sutra-s of the Five Great protectors”. *Az Iparművészeti Múzeum évkönyvei* 6, 197–212.
- Renner, Zs., (1994). A Pála-korszak szobrászatának emlékei a Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum gyűjteményében. *Iparművészet – Ars Decorativa* 14, 127–141.
- Tóth, E., (1963). *Nepál művészete a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeumban*. Budapest: Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum
- Tóth, E., (1964). Terracottas from the Gupta Period. *Az Iparművészeti Múzeum évkönyvei* 7, 211–224.
- Tóth, E., (1965). Terracottas from the Kushan Period. *Az Iparművészeti Múzeum évkönyvei* 8, 167–178.

1. kép.

Garden party Schwaiger villájának kertjében, középben Schwaiger Imre. Delhi, 1920 körül. Magántulajdon. Forrás: Kelényi Béla, 2022.

2. kép. Schwaiger villája Delhiben. Az előtérben a család: Schwaiger, felesége és két leánya. A fénykép a húszas évek első felében készülhetett. Magántulajdon. Forrás: Kelényi Béla, 2022.

3. kép. Schwaiger Imre és családja, Delhi, 1933 körül. Magántulajdon. Forrás: Kelényi Béla, 2022.

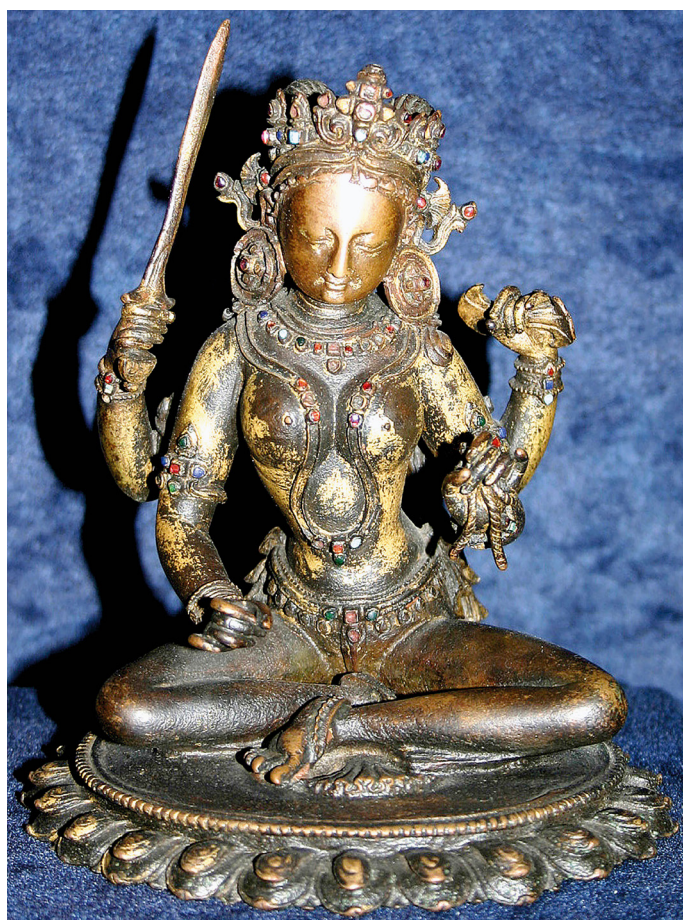
4. kép. Holdat néző Guanyin. Kína, 14. sz., fa, textilre felvitt lakkborítás, M.: 48 cm. Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum, ltsz.: 20; Schwaiger Imre ajándéka 1936-ban Delhiből. © Szépművészeti Múzeum. Forrás: Kelényi Béla, 2022.

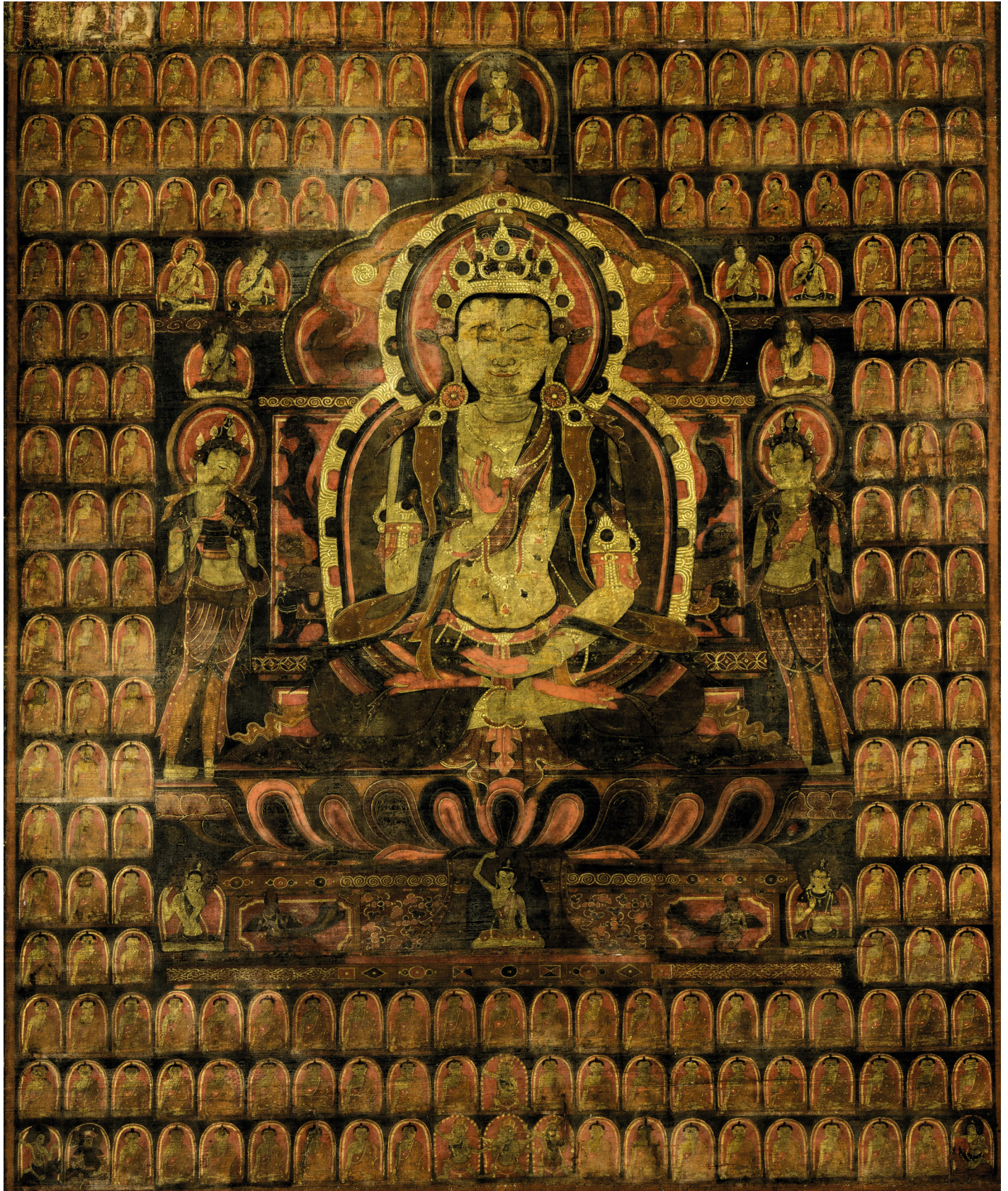
5. kép. „Visnu-fej”. Bihár (Kelet-India), 11–12. sz., fekete pala, M.: 22,8 cm. Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum, ltsz.: 6351; Schwaiger Imre ajándéka 1939-ben, Londonból. © Szépművészeti Múzeum. Forrás: Kelényi Béla, 2022.

6. kép. Padmapáni Lókésvara. Nepál, 14–15. sz., aranyozott vörösréz, M.: 22 cm. Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum, ltsz.: 50.113; Schwaiger Imre ajándéka 1939-ben Londonból. © Szépművészeti Múzeum. Forrás: Kelényi Béla, 2022.

7. kép. Durgá. Nepál, 13–14. sz., vörösréz, aranyozás nyomással, M.: 13,9 cm. Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum, ltsz.: 710; Schwaiger Imre ajándéka 1936-ban Delhiből. © Szépművészeti Múzeum. Forrás: Kelényi Béla, 2022.

8. kép. Közép-Tibet, 14–15. sz., thangka, festett vászon, m.: 92 x 72 cm. Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum, ltsz.: 6306; Schwaiger Imre ajándéka 1936-ban Delhiből. © Szépművészeti Múzeum. Forrás: Kelényi Béla, 2022.